

Hand-out supportgroepen plegers van huiselijk geweld

Aanbevelingen voor de praktijk

Arno van Dam & Janneke Aerts

Achtergrond

Deze hand-out betreft een korte samenvatting van de resultaten van een kwalitatief onderzoek in 2022 naar de effecten en werkwijze van supportgroepen voor plegers van huiselijk geweld en de aanbevelingen die daaruit voortkomen. Het totale onderzoeksrapport zal later gepubliceerd worden. Informatie kan opgevraagd worden bij a.vandam@tilburguniversity.edu.

Het onderzoek is deels gefinancierd vanuit het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' van de Ministeries van VWS en JenV en de VNG en vanuit het onderzoeksprogramma 'antisociaal gedrag en agressie' van GGZ Westelijk Noord Brabant. Het onderzoek is uitgevoerd door drs. Jannetje Aerts en Prof. dr. Arno van Dam van departement Tranzo van Tilburg University en gecoördineerd door Annemoon van Noorden van Moviera in samenwerking met Rene Haring, agressie en daarna?

Werkwijze van de supportgroepen

De supportgroepen hebben een grotendeels vergelijkbare werkwijze en verschillen op een kleiner aantal punten. De frequentie van de groepen is een bijeenkomst van twee uur per twee weken. De groepen bestaan uit vijf tot acht deelnemers. De groep wordt begeleid door een tot twee ervaringsdeskundigen. Deze begeleiders delen ook hun eigen ervaringen in de groep. In die zin is er gelijkwaardigheid in de groep. Iedereen heeft een probleem met agressie en deelt zijn ervaringen. De groepen hebben geen vast omlijnd programma. De aandacht wordt gericht op de ervaringen en behoeften van de deelnemers van dat moment.

De hulp door ervaringsdeskundige ex-plegers en de support-groepen voor plegers zijn op verschillende manieren organisatorisch ingebed. De resultaten en werkwijze van de verschillende initiatieven komt grotendeels overeen wat suggereert dat de invloed van de organisatorische inbedding niet heel groot is.

De volgende activiteiten vinden plaats tijdens de groepsbijeenkomsten: **Ervaringen delen, oplossingen zoeken voor moeilijke situaties, bieden van praktische ondersteuning aan elkaar, eigen gedrag onder de loep nemen en het aanleren van specifieke agressieregulatie-technieken. Buiten de sessies kunnen deelnemers in geval van nood via een groepsapp of telefonisch contact met elkaar opnemen.**

Effecten van de supportgroepen

De deelnemers geven allemaal aan de groep als zeer waardevol te ervaren en daarmee hun doelen te bereiken maar ook veel meer. **De deelnemers gaven aan meer controle over agressie, een hogere kwaliteit van leven, een betere relatie met naasten en een positiever zelfbeeld te hebben door de groep. Daarnaast ervaren de meesten persoonlijke groei en ontwikkeling en stonden ze positiever tegenover anderen.**

Werkzame elementen van de supportgroepen

Een belangrijk element in de werkzaamheid van de supportgroepen is de laagdrempeligheid: **plegers hebben snel contact met de begeleider, kunnen een beroep op hem doen buiten kantooruren en de groep vindt plaats buiten werktijd. Een ander element in de werkzaamheid is de persoon en werkwijze van de begeleider. Doordat hij open is over zijn ervaringen en zich gelijkwaardig opstelt staan plegers open voor zijn adviezen en feedback.**

Adviezen voor de praktijk

Werving en selectie deelnemers

- Het is belangrijk dat de ervaringsdeskundige genoeg tijd heeft voor het werven van nieuwe deelnemers. Nieuwe deelnemers worden hoofdzakelijk gevonden via de instanties waarin de ervaringsdeskundig begeleider is ingebed. Tevens zijn er deelnemers die de weg naar de groep weten te vinden via de website van de groep. Zij zoeken zelf contact met de ED met de vraag naar een methode om hun agressieregulatie te verbeteren. De potentiële nieuwe deelnemers ervaren meestal een drempel om aan een groep deel te nemen en komen dus niet snel uit eigen beweging naar de groep. Een goed voortraject met de ED kan hierbij helpen; het vertrouwen in de ED maakt dat ze bereid zijn om het een keer te proberen.
- Deelnemers aan supportgroepen voelen zich gezien en gehoord door de ervaringsdeskundigen. Ze ervaren een sterke groepsband, voelen zich gesteund door de groep en kunnen in die context goed werken aan het (behouden van) agressiereductie. Ook is er binnen de supportgroepen expliciet aandacht voor persoonlijke groei.
- De groep staat open voor alle mannen die kampen met agressie; plegers kunnen terecht bij een supportgroep zolang er geen sprake is van ernstige verslaving of problemen in de realiteitstoetsing. Daarnaast is motivatie belangrijk, deelnemers moeten zelf willen veranderen en bereid zijn zichzelf onder de loep te nemen. Deelname aan een supportgroep moet daarom niet opgelegd worden door instanties, maar altijd vrijwillig zijn.

Organisatie en randvoorwaarden

- Het is belangrijk om continuïteit te bieden zowel qua randvoorwaarden als voor de uitvoering van de supportgroep. Het is belangrijk dat de groep doorgang blijft vinden, ook in geval van afwezigheid (vakantie of ziekte) van de ervaringsdeskundige begeleider.
- Het kost tijd om een groep op te bouwen. Structurele inbedding in een organisatie en voldoende structurele financiering zijn daarom van belang.
- Een goede inbedding van de ervaringsdeskundigen in de organisatie is van belang met veel aandacht voor de verschillende perspectieven tussen professionals en ervaringsdeskundigen op hulpverlening met de daarbij horende dilemma's en verschil van visie.

Begeleiding en werven van ervaringsdeskundigen

- Ervaringsdeskundige begeleiders van supportgroepen moeten beschikken over veel competenties. Bij de totstandkoming van deze competenties zijn de eigen ervaringen en persoonlijke ontwikkeling belangrijker dan opleiding. Hier moet ook met de werving van ervaringsdeskundigen rekening mee gehouden worden. Door deelname aan een supportgroep zullen sommige plegers door kunnen groeien tot begeleider.
- Het werk van de ervaringsdeskundige is veeleisend. Men is betrokken bij mensen in moeilijke posities met soms ernstige problematiek. Zeker wanneer er (nog) weinig andere hulpverlening betrokken is kan er veel op de schouders van de ervaringsdeskundige terechtkomen. Belangrijk is dat de ervaringsdeskundige en de begeleider voldoende aandacht geven aan een gezonde werkbalans en werkbelasting van de ervaringsdeskundigen. Daarbij is ook het kijken naar perspectief in de loopbaanontwikkeling belangrijk.

- Gezien het competentieprofiel zijn de voor deze functie geschikte ervaringsdeskundigen ook goed in staat om elders een functie te vinden. Het salaris moet daarom marktconform zijn. Dit sluit meestal niet aan bij de hoogte van salarisschalen van ervaringsdeskundigen zoals dat in de geestelijke gezondheidszorg en het sociale domein geregeld is. Bovendien zijn veel contracten deeltijd en tijdelijk. Dat maakt dat geschikte ex-plegers in de huidige arbeidsmarkt nogal eens kiezen voor hun oorspronkelijke beroep of een andere keuze met meer financiële zekerheid. Het is voor organisaties dus belangrijk om maatwerk te leveren wat betreft inschaling en andere mogelijke beperkingen zoals het vragen van een verklaring omtrent gedrag (VOG)

Uitgelicht

- Opvallend is de verbondenheid en onderlinge betrokkenheid tussen de deelnemers aan de supportgroepen. Het gaat over veel meer dan alleen individuele verandering van gedragspatronen.
- De ervaringsdeskundige staat echt naast de client, door zich kwetsbaar op te stellen en echt te weten waar de plegger over praat is hij direct een geloofwaardige gesprekspartner die mag adviseren en confronteren.
- Goede samenwerking met de ervaringsdeskundige vraagt om openheid, nieuwsgierigheid naar nieuwe inzichten en het besef dat er verschillende perspectieven zijn.

Aanbeveling gemeenten

De bevindingen uit het onderzoek sluiten aan op het [Kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale \(wijk\)teams en gemeenten](#) en het rapport [Focus op 'de plegger' - deel van het geheel](#). Op basis van ons onderzoek naar de werkzame elementen van de supportgroepen, is er voldoende onderbouwing om in samenwerking met betrokken partijen en gemeenten deze vorm van laagdrempelige pleggerhulp volgens het concept van de AA uit te breiden. Het verdient aanbeveling om op korte termijn in gesprek te gaan met (centrum-)gemeenten over de vraag welke samenwerkingsvormen en financieringsmogelijkheden daarbij passend zijn zodat continuïteit geboden kan worden inclusief de benodigde randvoorwaarden.

Dit onderzoek is mede tot stand gekomen met dank aan de waardevolle expertise van – en ondersteuning door – Marjo de Keijzer, Marjon Reffeltrath, Els Verkerk, Liesbeth van Renssen, Guus Beckers, Remco van Ierssel, Alewijn Verboon, René Haring, Jurgen Damen, Moraad Tanyavi en Felix Langenberg.

Agressie, en daarna?

